

Jeremia 26:1 tot 19

1¶ In het begin van de regering van koning Jojakim van Juda, de zoon van Josia, richtte de HEER de volgende woorden tot Jeremia:

2 ‘Dit zegt de HEER: Ga in de voorhof van mijn tempel staan en spreek tot allen die uit de steden van Juda zijn gekomen om mij in de tempel te vereren. Zeg hun alles wat ik je opdraag en laat niets achterwege.

3 Misschien zullen ze luisteren en met hun kwalijke praktijken breken. Dan zal ik afzien van het onheil waarmee ik hen wil treffen vanwege hun kwalijke praktijken.

4 Zeg tegen hen: Dit zegt de HEER: Als jullie niet naar mij luisteren, als jullie de wet niet naleven die ik je gegeven heb

5 en niet luisteren naar mijn dienaren, de profeten, die ik telkens weer naar jullie zend, maar voor wie jullie tot nu toe doof waren,

6 dan zal ik met deze tempel hetzelfde doen als met Silo, zodat alle volken op aarde de naam van deze stad als een vloek zullen gebruiken.’

7¶ De priesters, de profeten en alle andere aanwezigen in de tempel hoorden Jeremia deze woorden spreken.

8 Nadat hij tegen hen gezegd had wat de HEER hem had opgedragen, grepen ze hem vast. ‘Sterven moet jij!’ riepen ze.

9 ‘Hoe durf je in de naam van de HEER te profeteren dat het deze tempel zal vergaan als Silo en dat deze stad een ruïne wordt waar niemand nog zal wonen? Al het volk in de tempel liep tegen Jeremia te hoop.

10 Toen de leiders van Juda hoorden wat er gebeurde, kwamen ze van het koninklijk paleis naar de tempel en namen ze plaats in het nieuwe poortgebouw.

11 De priesters en de profeten namen het woord. Ze zeiden tegen de leiders en alle andere aanwezigen: ‘Deze man verdient de dood. U hebt zelf kunnen horen wat hij over deze stad heeft geprofeteerd.’

12 Jeremia antwoordde: ‘Het is de HEER die mij gezonden heeft om te profeteren wat u over deze tempel en deze stad hebt gehoord.

13 Beter daarom uw leven en luister naar de HEER, uw God, opdat hij afziet van het onheil dat hij u heeft aangekondigd.

14 Wat mijzelf betreft: ik ben in uw handen, u kunt met mij doen wat u goed en rechtvaardig acht.

15 Maar besef wel dat u door mij te doden onschuldig bloed vergiet, waarvoor u zelf, deze stad en de inwoners zullen boeten, want werkelijk, de HEER heeft mij gestuurd om u te waarschuwen.’

16¶ Toen zeiden de leiders en de andere aanwezigen tegen de priesters en de profeten: ‘Deze man kan niet ter dood gebracht worden, want hij heeft in de naam van de HEER, onze God, tot ons gesproken.’

17 En enkelen van de oudsten van het land stonden op en zeiden tegen het samengestroomde volk:

18 ‘Toen Hizkia koning van Juda was trad Micha uit Moreset op als profeet. Hij zei tegen het volk van Juda: ‘Dit zegt de HEER van de hemelse machten: De Sion zal als een akker worden omgeploegd, Jeruzalem zal tot een puinhoop worden, de tempelberg tot een overwoekerde heuvel.’

19 Maar hebben koning Hizkia en de bevolking van Juda Micha ter dood gebracht? Hizkia had ontzag voor de HEER en wist hem gunstig te stemmen, zodat de HEER afzag van het onheil dat hij hun had aangekondigd. Als we deze man doden, roepen we groot onheil over ons af!’

Johannes 2:13-16

13 Kort voor Pesach, het Joodse paasfeest, reisde Jezus naar Jeruzalem.

14 Daar trof hij op het tempelplein de handelaars in runderen, schapen en duiven aan, en de geldwisselaars die daar altijd zaten.

15 Hij maakte een zweep van touw en joeg ze allemaal de tempel uit, met hun schapen en runderen. Hij smeedt het geld van de wisselaars op de grond, gooide hun tafels omver

16 en riep tegen de duivenverkopers: 'Weg ermee! Jullie maken een markt van het huis van mijn Vader!'

Gemeente van onze Heer Jezus Christus,

De periode van Jeremia's optreden in en om Jeruzalem -de 6e eeuw v. Christus- was een chaotische tijd.

Aanvankelijk was er nieuwe hoop binnen de muren van Jeruzalem.

Koning Josia had godenbeelden verwijderd, de eredienst hersteld en aan de ergste sociale misstanden een einde gemaakt. Intern leek het dus lente te worden.

Extern leek het ook voorjaar: Assyrië, de grootmacht in het noorden hield zich op de achtergrond.

Zo leek het of de glorie van koning David waren teruggekomen.

Maar dan gaat het rommelen in het buitenland, het noorden.

Een nieuwe macht, het Babylonische rijk, rijst op en Egypte in het zuiden, de concurrent, rukt op met een groot leger om Babylon te verslaan.

Daartoe moest de Faraó van Egypte met zijn leger door het landje Israël trekken.

En toen beging koning Josia van Jeruzalem de grootste fout van zijn leven.

Hij dacht de Faraó even tegen te houden, maar werd bij Megiddo verslagen en ... gedood.

Deze nederlaag en de dood van Josia moet ingrijpend zijn geweest.

Een beetje te vergelijken met de impact die de moord op premier Rabin van Israel in 1995 had: hoop op vrede met Palestijnen werd de grond ingeboord.

Een beetje te vergelijken met bij ons bij ons de 11e september 2001: toen leken alle inspanningen tussen christenen en moslims, oost en west tevergeefs.

Koning Josia die regeerde als een nieuwe David, die alleen maar deed wat goed was in de ogen van God en mensen, deze koning was dood! En nog geen veertig jaar oud.

Met zijn dood werd de hoop op een grote zomer begraven.

Zijn zoon kwam in een Egyptische gevangenis en een andere zoon, een zwakkeling werd door Egypte op de troon gehesen.

En in Jeruzalem waren de mensen hun vertrouwen, hun waardigheid, hun identiteit en richting kwijt.

Er waren er die zeiden: Dat geloof kan me gestolen worden. Wat heeft het voor zin? Laten we eten en drinken want morgen zijn we dood, geen idealen, zoek het zelf een beetje uit.

En de geestelijke leiders van die dagen? Zij zeiden: maak je geen zorgen. We hebben God nog en de tempel en de eredienst.

En zolang die tempel daar staat en die eredienst gevierd wordt, zijn we geborgen.

God is met ons en wij zijn met Hem. Morgen gezond weer op en dan gaat het misschien beter.

Herkenbaar?

Onze moderne samenleving is ook zonder idealen -postmodern noemen we dat-. De wereld is te ingewikkeld; je kan je ook niet zo geven aan iets als een ideaal. Dus daarom trek je je een beetje terug: huisje, boompje, beestje

En de boodschap van de kerk? Is die soms net als in Jeremia's tijd niet meer dan mensen geborgenheid bieden? En zeggen: 'ach, we leven in een moeilijke tijd, alles is ingewikkeld, er zijn bedreigingen van terreur en criminaliteit. Maar hier is een schuilplaats. Hier hebben we het fijn met elkaar. Komt bij ons!

Weet u: de kerk in Nederland legde voor de jaren 60 veel nadruk op het belijden, de dogma's. Daar ging het om, daar moest je in geloven. Dat was het wat moest blijven.

Toen kwamen die roerige jaren 60 en 70, dat maatschappelijk bewustzijn. De kerk ging zich met politiek bezig houden, vredesdemonstraties, actievoeren. En soms ging het geloof daar wel eens in op. Dat was dan de kerk: die is tegen dit en dat.

En toen viel de muur in Berlijn en bleek het communisme ook niet alles en alle politiek niet alles. En de wereld was ook ingewikkeld.

En nu? We leven in de belevingscultuur, zeggen sociologen. We willen iets ervaren, geborgenheid hebben Ook in de kerk. Het moet je iets doen. Sterker: je moet er een kick van krijgen anders is het niks en kom ik niet meer...

Zeker het moet je iets doen. Maar dan kom Jeremia bij ons binnen en zegt: Maar mag het ook ietsje meer zijn?

Bij de van de zeven tempelpoorten van Jeruzalem staat Jeremia. Ineens is hij er weer. En hoe! Hij houdt daar een soort openluchtdienst. Maar of je er warm van wordt?

In plaats dat hij mee zingt met de psalmen, of dogma's onderschrijft, of meezwelgt in de kick bij die mega-happening op het tempelplein, vergalt hij het feest met zijn rauwe woorden van protest.

Spelbreker is hij. Een tegen allen

Hij protesteert tegen een tempel die dogmatisch keurig in elkaar steekt, een eredienst waar men liturgische hoogstandjes levert, een plaats waar men altijd de ervaring heeft dat het goed en fijn is met elkaar en met God, een gemeenschap waar mensen zelfde politieke ideeën hebben... maar waar het aan dit ene ontbreekt: 'Verbeter uw leven!'

Dat is even slikken en schrikken.

En ik denk dat dat Gods stem vandaag ook zegt:

Een liturgische gemeente is mooi maar lucht zonder het 'verbeter uw leven'; een evangelische gemeente waar in tongen wordt gesproken en zieken worden genezen is prachtig maar wordt is niks zonder het 'verbeter uw leven'; een zwaar bevindelijke gemeente waar dezelfde woorden klinken als in 1600 mag er zijn, maar het is niks zonder het 'verbeter uw leven'; en een doorsnee PKN-gemeente, mondig en bijdetijds kan aansprekend zijn, maar het is niks zonder 'verbeter uw leven.

Jeremia zou zeggen: Het gevaar in elke gemeente is zelftevredenheid dan wordt de lof op de kerk tot een refrein.

Hij zou zeggen: het gevaar in elke kerk is dubbele moraal: vroomheid als dekmantel voor onrecht.

Hij zou zeggen: het gevaar in elke gemeente is zelfbedrog: dat je zegt 'we zijn geborgen zonder meer'.

Hij zou zeggen: het gevaar in elke kerk is gemakzucht: je roept op de tijd die jou uitkomt de naam van God aan, maar niet te veel en te vaak, maar er is geen ommekeer.

En hij zou zeggen: het gevaar in elke gemeente is verstarring: Gods genade wordt een bezit waar je recht op hebt.

Jeremia protesteerde in zijn tijd tegen dat alles en zijn stem klinkt nog steeds als een kerk zich verschanst in het rechte belijden punt uit, wanneer er actie wordt gevoerd met holle klanken, als het alleen maar gaat om de beleving en de kick punt uit.

Verbeter uw leven! Wanneer dat niet gebeurt is dit heiligdom gedoemd om onder te gaan! Hetzelfde lot als de tempel in Silo zal deze tempel ondergaan!

Jeremia's woorden snijden dwars door de psalmen en gebeden heen.

En het snijdt ook door ons heen want Jeremia zou kunnen zeggen: in Turkije, klein Azie van vroeger was eens een bloeiende kerk, maar die is weg en dat kan ook hier gebeuren...

Geen leuke preek vanmorgen! Maar ja ik ben aangesteld om alleen maar leuke preken te houden.

Die had Jeremia ook niet. Van zijn boodschap kwam alleen ellende .

Priesters, profeten en tempelgangsters waren woedend.

'Onze enige zekerheid wordt ons afgenomen', zeggen ze. 'De zekerheid dat God met ons is'.

Ze dreigen Jeremia te lynchen: sterven moet jij! (vers 9).

Het zag er slecht voor hem uit als niet Jeruzalemse ambtenaren tussenbeide kwamen en zeiden: 'Hij heeft wel recht op een eerlijk proces'.

Dan wordt Jeremia verhoord. Hij verweert zich, fel, en beroept zich op de stem van God zelf.

Het volk raakt al onder de indruk

En als er dan mensen zijn die zeggen dat er al eens eerder iemand geweest is die de ondergang van de tempel profeteerde, Micha en dat zijn profetie ook niet uitkwam, zijn ze helemaal om.

Nee, laat Jeremia maar zeggen wat hij denkt dat hij zeggen moet.

Zijn geluid mag ook gehoord worden. Iedereen mag toch meedoen?

Maar hem serieus nemen? Hoezo serieus?

Nee! Je moet hem tolereren. We zijn toch pluraal en pluriform?

Jeremia wordt onschuldig verklaard maar tegelijkertijd onschadelijk gemaakt.

Jeremia's woorden werden uitgesproken rond het jaar 600 v. Chr.

Zoals alle profetenwoorden kun je ze niet zomaar overhevelen naar onze tijd.

Profeten zijn altijd uiterst concreet en hebben het over het nieuws van de dag.

Ze reageren op de goden die toen in zwang waren, sociale misstanden uit die tijd, politiek beleid van dat moment.

Maar de vraag die Jeremia stelt is wel een vraag voor alle tijden, dus ook voor ons.

Het is allereerst een persoonlijke vraag naar mijn geloofwaardigheid als christen. Ben ik integer? Is mijn geloof nu een extraatje in mijn leven of iets wat fundamenteel mijn keuze bepaalt? Doe ik het er een beetje bij, of is het wezenlijk voor me? Kom ik voor de sfeer of leef ik bewust?

En de situatie waarin Jeremia deze vraag stelt is evenzeer actueel en herkenbaar.

Eerst dat optimisme onder koning Josia en toen de klap die hard aankwam: Josia dood, niets vernieuwd, alles weer bij het oude. Een depressie daalde neer en verspreidde zich als een besmettelijke ziekte. En in dat klimaat wordt geloven zoeken naar geborgenheid in plaats van ergens voor staan en ergens voor gaan. Als je het maar goed met God hebt...

Herkenbaar!? Ik denk van wel!

De jaren na de Tweede Wereldoorlog tot en met de zestiger jaren van vorige eeuw waren toch ook vol optimisme. Er was iets aan de wereld te doen. En christenen konden daar een bijdrage aan leveren.

Maar nu? En er zijn bedreigingen, het Midden-Oosten een huiveringwekkend kruitvat. Wat zeg ik: de hele wereld.

Grote bezorgdheid wekt de voortgaande onheilspellende aantasting van natuur en milieu.

En onze economische orde verwoest miljoenen levens van mensen in twee derde van de wereld. Communicatievormen worden steeds sneller, maar relaties gaan steeds meer kapot.

Ook voor ons is de vraag: zullen we blijven leven op deze plaats? Op deze planeet?

En is de plaats waar wij recht voor God staan -de kerk- een vanzelfsprekendheid.?

Verbeter uw leven! Klinkt het. Wees geloofwaardig als kerk en christen. U jij en ik.

Dat is de serieuze en actuele vraag/appel, dat Jeremia's tempeltoespraak oproept.

De stem van Jeremia is een echo van de latere stem van Jezus.

Beiden leverden zij kritiek op de tempel, tegen de bestaande godsdienst met als doel mensen tot de ware dienst aan God brengen. Jezus reinigde de tempel zelfs

Mensen liepen te hoop tegen Jeremia en ze deden het ook tegen Jezus.

Zij, wij konden Hem niet verdragen. Weg met Hem? Sterven moet hij!

Maar God kon het niet over zijn hart verkrijgen ons niet te verdragen.

Deze is mijn zoon, mijn geliefde, ik roep Hem terug uit de dood. Hoort naar Hem!

Wie willen we zijn en worden? Een puinhoop? een omgeploegde akker?

Nee toch? Vruchtbare grond, een tuin, een hof van heden, een hof van lof.

Amen

Orde 19 maart, de derde zondag van de 40 dagen tijd Thema: een puinhoop!

Voorganger: Ds. Leen Jan Lingen

Organist Nelleke Dillingh

Zingen: Psalm 25:7

Stilte-Votum-Groet

Zingen: Psalm 25:10

Kyriegebed

Zingen: Gezang 176

Gebed

kinderen naar voren

Zingen: Jeremia couplet 1,2

Lezing: Jeremia 26:1-19

Zingen: Gezang 329

Lezing NT: Johannes 2:13-16

Zingen: Gezang 173:5

Preek

Zingen: Gezang 313:2,4,5,6

Toelichting ZWO cie over Rureco in Brazilië

Collecte

Gebeden-Stil gebed-Onze Vader
Zingen: Gezang 177:6,7
Zegen